

ČÍNSKE PÍSMO KSCA002
HODINA 4
Jiaguwen

AKTIVITA: OPAKOVANIE

- Čo je to grafické pole a aké špecifiká o ňom viete?
- Kto je považovaný za zakladateľa českej a slovenskej sinológie ?
- Akých je 6 konštrukčných skupín znakov?
- Čo je to fonetikum?
- Aká je základná jednotka znaku?

AKTIVITA: OPAKOVANIE ZNAKY

- Určite správne poradie ťahov:

因
妹
为
忙
再
样

- Odhalte pôvodnú formu radikálu

话
饭
渴
跳
雪
热
打

DU:

- Určte radikál pri nasledujúcich znakoch: 你, 叫, 友, 字, 没, 家
- Zaradte nasledujúce znaky do Xu Shenových skupín: 北, 家, 月, 上, 喜, 爰, 好, 吃, 晚, 刻

- Určte radikál pri nasledujúcich znakoch:

你
叫
友
字
没
家

- Zarad'te nasledujúce znaky do Xu Shenových skupín:
 北-huiyi (dva lidé otočení k sobě zády), může být aj
 vypůjčka
- 家-huiyi(prase pod střechou)
- 月-xiangxing(schematické znázornenie Mesiaca vo fáze
 prvej štvrtiny)
- 上-zhishi (schematické znázornenie pozície nad
 horizontom)
- 喜-huiyi, xingsheng(determinatív 口, fonetikum喜)
 (hraní na buben a smích)
- 爱-xingsheng (determinatív - 夂; fonetikum - 爰)
- 好-huiyi(žena a dítě)
- 吃-xingsheng(determinatív - 口; fonetikum - 乞jí), huiyi
- 晚-xingsheng (determinatív - 日; fonetikum - 免)
- 刻-xingsheng (determinatív - 刂 /; fonetikum - 亥)
- 刀

TRADIČNÉ MÝTY

Podľa tradičných mýtov sa vytvorením písma zaoberali už mýtickí vládcovia v staroveku

1.) *Cang Jie* 仓颉 (pisár na dvore Žltého cisára, traduje sa, že mal 4 oči, s vynálezom písma spájaný od klasickej doby)

- Xunzi (pred 230 pr. Kr.), Letopisy pána Lü (okolo 239 pr. Kr.); Xu Shen (100 po Kr.) => splynutie týchto dvoch postáv, taoistické spisy
- Stopy vtákov a zvery

2.) *Fu Xi* 伏羲 (dávnoveký vládca-demiurg, s vynálezom písma spájaný až na konci genézy konečnej podoby mýtov)

- **Osem trigramov (bāguà 八卦)** => obrazce zložené z 3 plných alebo prerušovaných čiar; rôzne premeny yinovej a yangovej energie, tvoria základ symbolickej výbavy Knihy Premien (veštická príručka)

=> schémy, ktoré vystihujú pravidelné a nemenné vzorce, podľa ktorých je usporiadaný svet a podľa ktorých sa svet riadi

- Pozoroval javy na nebi a zemi a skúmal, ako odpovedá perie vtákov a kožušiny zvierat ich prostrediu

Early Heaven Bagua

MODERNÉ MÝTY

- interpretácia značiek na neolitickej keramike
- neolitické kultúry na území dnešnej Číny

Yangshao (5 000 – 3 000 pr. Kr.)

Longshan (3 000 – 2 000 pr. Kr.)

- nedá sa doložiť akákoľvek súvislosť medzi značkami na neolitickej keramike a najstaršími dochovanými nápismi
- len jednoduché geometrické obrazce (netvoria žiadne reťazce)

-nevieme ich čítať = nedokážeme zistiť súvislosť

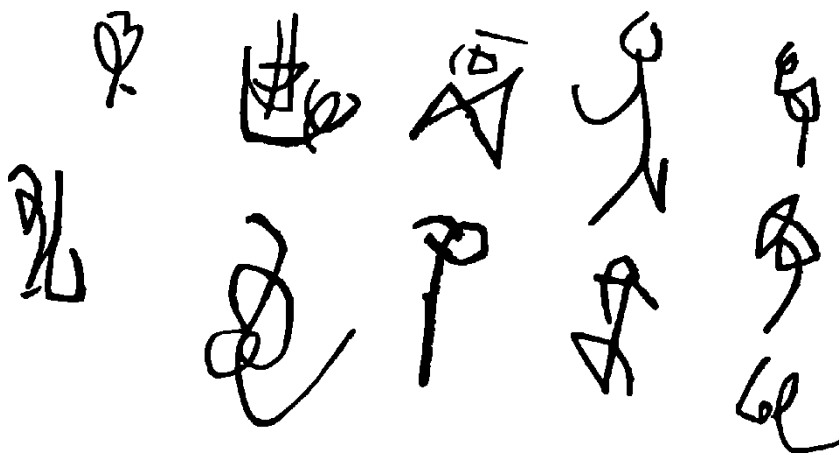
Dawenkou (4 300 – 1 900 pr. Kr.)

rodové znamenia => mohli by byť prvým krokom na ceste k vynálezu písma

DINGGONGSKÁ ČREPINA

- najstarší doklad čínskeho písma – keramická črepina (objavená 1992 v Dinggongu, Shandong) => Longshanská kultúra
- 11 obrazcov (podobné čínskym kurzívnym znakom)
- NEDÔVERYHODNÉ!!! (bez nálezového kontextu, „z druhej ruky“, vek črepiny nespochybniteľný, doba, kedy do neho boli vyryté znaky sa nedá určiť)
- PRETO HO ZA NAJSTARŠÍ DOKLAD ČÍNSKEHO PÍSMA NEPOVAŽUJEME!

你被关在一个小房间里。
你并不记得发生了什么，
也不知道为什么被关在这里。
你从前从房间的窗口
那儿得到食物，但是你用
力敲门或者大叫都没有用。
你决定一定要逃跑，要不然
情况可能会变得更不好。

JIAGUWEN 甲骨文

NÁPISY NA KORYTNAČÍCH PANCIEROCH A HOVÄDZÍCH LOPATKÁCH

- najstaršie doklady čínskeho písma
- objavené až 1899 (filológ Wang Yirong)
- čínská medicína tzv. dračí kosti (Wang Zirong ochorel)
- rolníci ich vyorávali na poliach, zatiaľ je ich cez 100 000
- koniec 13. stor (dynastia Shang 1600 – 1 050 pr. Kr)

FUNKCIA A SPÔSOB VZNIKU

- Spojené s obradnou praxou na dvore dynastie Shang
- Kult predkov –obetiny predkom a komunikácia s nimi (skrz veštenie)
- Pyromancia(veštenie pomocou ohňa) => Skapulomancia (lopatky)/Plastromancia (panciere) (pukliny zosobnili posolstvo) ---zápis na kosti až neskôr, ako archív (aj či sa veštba naplnila po niekoľkých dňoch)
- Korytnačie panciere, hovädzie lopatky, kosti iných zvierat
- Veštilo sa denne
- Profesionálni veštci (ich mená často zapísané na jiaguwenoch), výklad sám kráľ
- Navrtanie jamôk a zahrievanie média kým nepraskne, následne výklad, priebeh veštby potom zapísaný na kosť
- Informácie chýbajú

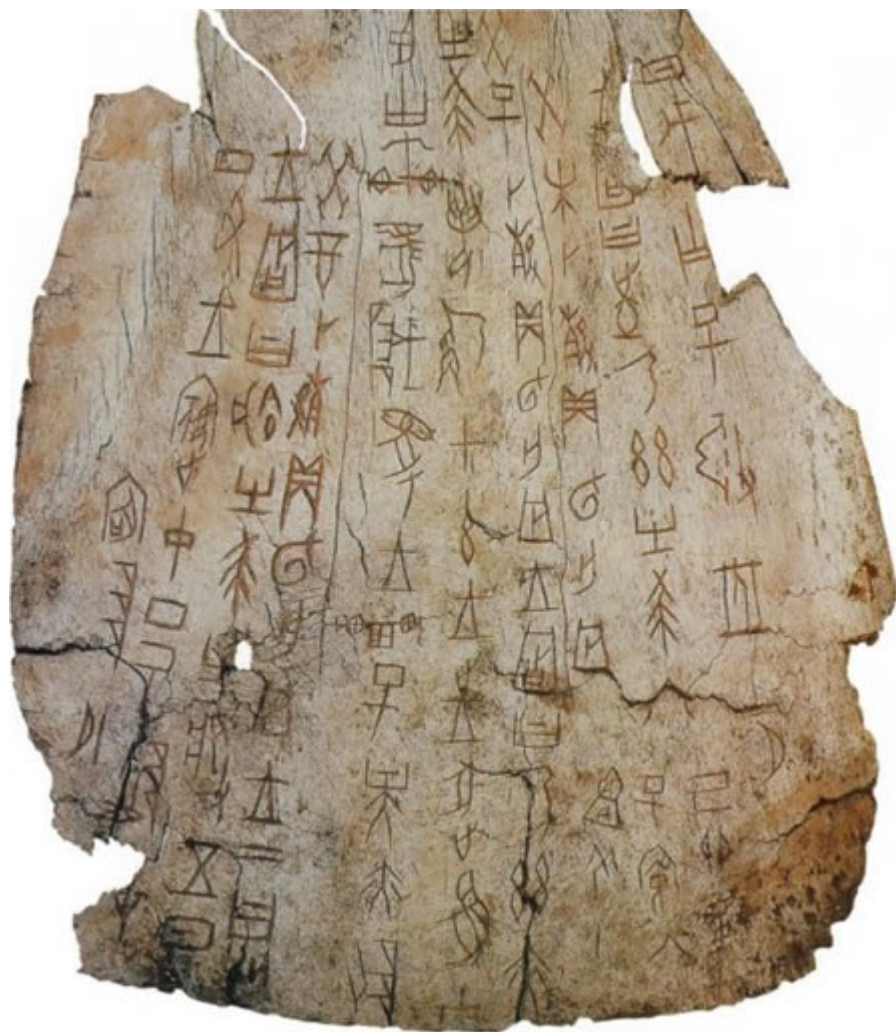
PÍSMO VEŠTEBNÝCH NÁPISOV

- 4 600 znakov/ 1 000 rozpoznaných => schopný prečítať význam nápisov
- Plne vyvinutá sústava zahŕňa viac menej všetky tradičné typy znakov
- NIE PIKTOGRAFICKÉ PÍSMO (znaky sú iné = archaické => odrážajú piktografické počiatky)

Vlastnosti:

- Písmo premenlivé (rekord drží znak *fú* 福, až 120 variant)
- Striedanie determinatívov (človek/žena/dieťa)
- Neustálenosť polohy/prítomnosti niektorých zložiek znaku
- Zrkadlovo obrátené, neustálená poloha
- Bežná LIGATÚRA (zlúčenie 2-3 znakov v jednom grafickom poli, významovo zviazané znaky)
- Ovplyvnené materiálom a technikou písania

PODOBA A ROZMIESTNENIE NADPISOV

- Väčšinou okolo 20-30 znakov
- Pevná štruktúra:
  - 1.) zählavie (meno veštca a ktorý deň sa veštilo)
  - 2.) výzva (spräva k vyjadreniu sa, nejde vždy o priamu otázku- mohlo to byť aj prosté oznämenie v snahe získať priazeň predkov)
  - 3.) veštba (výklad puklín)
  - 4.) overenie (potvrdenie sprävnosti veštby)
- Taktiež iné zápisy (spísanie obetín, nevšedné udalosti, opakovaný zápis znakov – pisärske cvičenia, stručné zápisy o vzniku veštby)
- Zvyčajne zápisy zrkadlovo obrätené pozdĺž zvislej osi(na jednej strane kladná a na druhej strane zápornä výzva)

OBSAH VEŠTIEB

- Záležitosti kráľa a kráľovskej rodiny (predkov), významných štátnych záležitostí
  - Dozvedáme sa o: náboženské predstavy, obradná prax elity, shangský štát, vnútroštátna organizácia, zahraničná politika
- 1.) obety (aký druh, aká bohatá, ktorému duchovi-podpora či udobrenie ducha)
  - 2.) počasie (hospodárstvo, náboženské predstavy)
  - 3.) úroda
  - 4.) vojenské výpravy
  - 5.) lov (obrady, vojny, lov => zdroj legitimacy štátov)
  - 6.) kráľ, rodina, zdravie

se podle jednotlivých pokolení a předkům se obětovalo právě v den, který obsahoval stejný cyklický znak – nebeský kmen – jako jejich posmrtné jméno. Ke konci dynastie představoval celý tento proces, obsahující několik menších prolínajících se cyklů, přibližně dobu jednoho roku, a proto se také nakonec stalo slovo „obětní cyklus“ *si 祀* synonymem pro rok.

VIII.6 Ukázka

Vybraná ukázka patří k neznámějším věštebným nápisům a pochází z prvního období tradiční pětidílné periodizace z éry vlády krále Wü Dīnga (zhruba kolem roku 1200 př. n. l.). Nápis na hovězí kosti, který obsahuje tři věštby z rozmezí čtyř obřadních týdnů, je jistě oblíben mimo jiné proto, že se vyznačuje pravidelným a zřetelným písmem, přičemž text je poměrně rozsáhlý a úplný a v neposlední řadě také srozumitelný. Následující překlad se týká pouze první věštby, jež se nalézá nalevo od svislé dělicí linie. Sloupce od ní postupují zprava doleva k okraji kosti.

[Záhlaví:] Na den *guī* si se věštilo. Què vznesl výzvu.

[Výzva:] Přihodí se během týdne něco zlého?

[Výklad:] Král vyložil pukliny takto: „Přijde něco zlého. Nejspíše nastanou potíže.“

[Ověření:] Když nastal pátý den poté, *dīngyōu*, skutečně nastaly potíže, přišly ze západu. Zhi Guo podal hlášení: „*Tūfāng* napadlo naše východní pohraničí a zničilo dvě města. Těž *Gōngfāng* vpadlo do polí v našem západním pohraničí.“

Obr. 18. Věštebný nápis na hovězí lopatce, 13.–12. stol. př. n. l.
(Převzato z KEIGHTLEY 1978: Fig. 14)

RADIKÁLY 1-50

Číslovky 一, 二, 十 干, 下, 元, 云, #, 早,
南

八 osem 公, 关, 共

Ťahy |, \, 丿 中, 旧, 之, 农, 九

乙 výhonok 乞, 也, 了, 书, 习

一 poklička, víko 夜, 市, 六

人 člověk 他, 们,

内, 同, 周 hranica

写, 军 strecha (2 ťahy), prikrývka

次, 冰 ľad

刀 nôž 切, 色, 刻

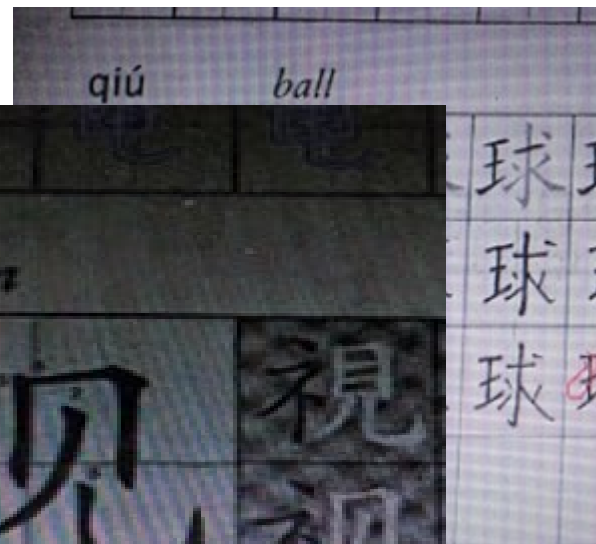
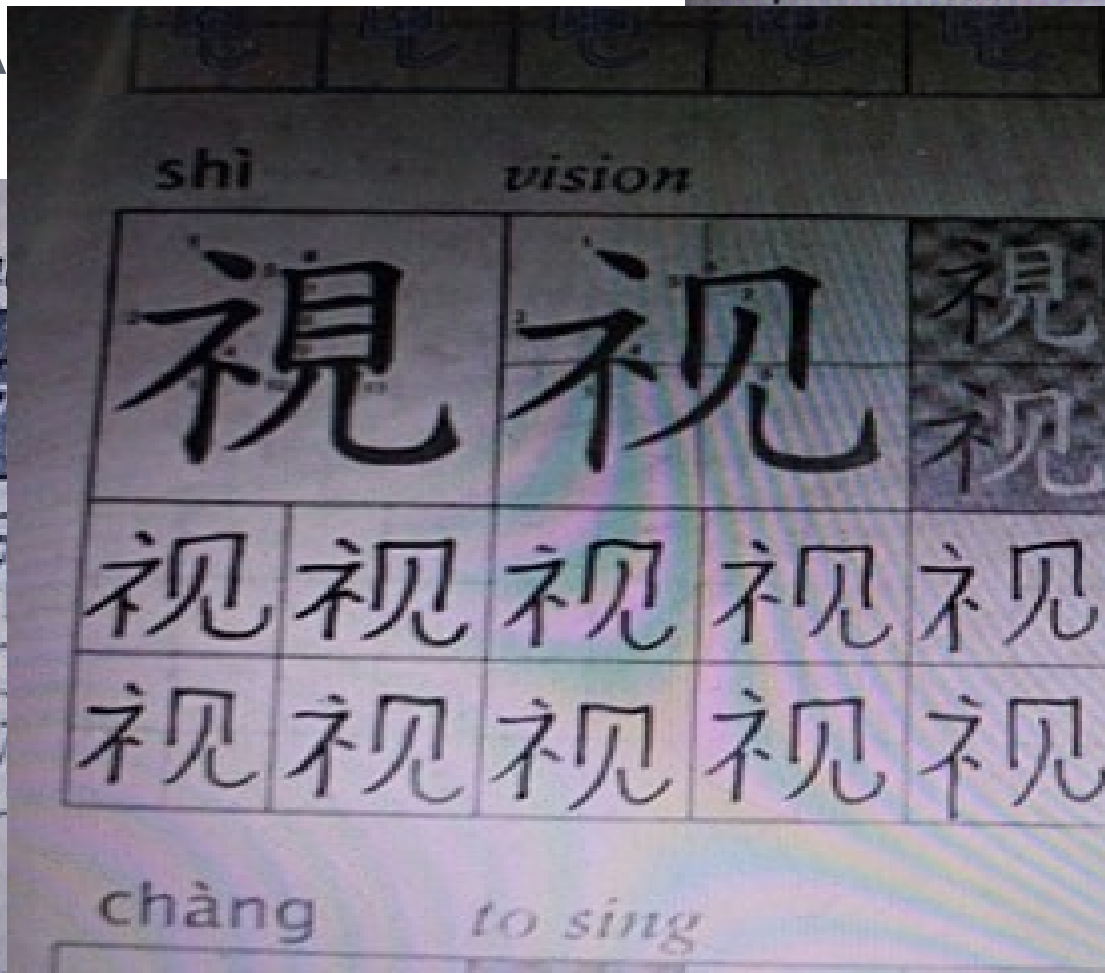
力 sila	功, 务, 男
勺 zabalit', obal	包, 句
厶 súkromný	去, 台, 能
又 pravá ruka	友, 观
口 ústa, otvor	吧, 呢, 哭
口 ohrada	四, 回, 国
土 zem	在, 地
士 učenec, vzdelanec	声, 喜, 志
夕 kráčať, prísť	冬, 夏, 处
夕 večer	名, 多

大 veľký	太, 寄, 尖
女 žena	她, 好, 妻, 姐
子 dieťa	孔, 教
茶, 节, 菜 tráva	
它, 安, 字, 家	strecha (3 ťahy)
小 malý	少, 光, 堂
尸 mŕtvola	泥, 尾
山 hora	岁, 岛
工 práca	左, 功, 式
己 sám, vlastný	导, 包
巾 šatka	帽, 布, 带

AKTIVITA:HLA

wǔ to

舞

舞 舞 舞 舞

舞 舞 舞 舞

tiào to jump

跳 跳 跳 跳

跳 跳 跳 跳

跳 跳 跳 跳

tīng to

聽

聽 聽 聽 聽

聽 聽 聽 聽

duì right; correct

對 對 對 對

對 對 對 對

對 對 對 對

對 對 對 對

shadow

影 影 影 影 影 影 影 影

zuó yesterday

昨 昨 昨 昨

昨 昨 昨 昨 昨 昨 昨
昨 昨 昨 昨 昨 昨

影 影 影 影 影 影 影 影

cuò wrong

錯 錯 錯 錯

錯 錯 錯 錯 錯 錯 錯 錯

ODHADNITE VYZNAM IDEOGRAMOV

- 安 strecha+žena prid.m. kludny, pokojny
- 比 obrateny clovek + obrateny clovek sloveso porovnat
- 便 clovek+menit prid.m. pohodlny
- 焚 haj + ohen sloveso horiet
- 库 pristresok+voz pod.m.skladisko
- 信 clovek+slovo sloveso doverovat
- 渔 voda+ryba sloveso rybarit

DÚ

- Prepíšte znaky k lekcii IC L1P1 lekcia 4
  - Určte radikál pri nasledujúcich znakoch: 回, 馆, 茶, 快
  - Zarad'te nasledujúce znaky do Xu Shenových skupín: 末, 跳, 影, 客, 昨, 想, 睡, 找
- (pri tých, čo patria do skupiny xingsheng určte aj fonetikum a determinatív)

